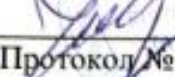

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра ентомології, інтегрованого захисту та карантину рослин

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету захисту рослин,
біотехнологій та екології

Ю.В. Коломієць
Протокол № 9 від 23.05.2024 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні *кафедри інтегрованого
захисту і карантину рослин*

Протокол № 12 від " 22.05 " 2024 р.

Завідувач кафедри
(Микола ДОЛЯ)

"РОЗГЛЯНУТО "
Гарант ОІ " **Карантин рослин "**

(О.О.Сикало)

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**ШКІДЛИВІ ОРГАНІЗМИ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНІЙ
ФІТОСАНІТАРІЇ**

Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	202 Захист і карантин рослин
Освітня програма	Карантин рослин
Факультет	захисту рослин, біотехнологій та екології
Розробники:	Пасічник Л.П., кандидат с.-г. наук, доцент Кава Л.П., кандидат с.-г. наук, доцент

Опис навчальної дисципліни

Шкідливі організми України у міжнародній фітосанітарії

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Галузь знань	0901 «Сільське господарство і лісництво» (шифр і назва)	
Освітня програма	«Карантин рослин»	
Спеціальність	202 Захист і карантин рослин	
Освітній рівень	«Магістр»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	<u>120</u>	
Кількість кредитів ECTS	<u>4</u>	
Кількість змістових модулів	<u>2</u>	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-	
Форма контролю	Залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2	2
Семестр	3	3
Лекційні заняття	20 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	10 год.
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	70 год.	102 год.
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента —	<u>5 год.</u> <u>7 год.</u>	

Мета навчальної дисципліни «Шкідливі організми України у міжнародній фітосанітарії»: на основі біологічних особливостей розвитку шкідливих організмів, вміти аналізувати та прораховувати ризики некантинних шкідливих організмів для територій інших регіонів світу. Вміти розробляти, виконувати та дотримуватися фітосанітарних заходів щодо видів, які можуть інтродукуватися з товарами рослинного походження з України.

Завдання навчальної дисципліни: вивчення питань щодо наукового обґрунтування фітосанітарного ризику вивезення і можливої акліматизації на території інших держав шкідливих організмів України, їх шкідливість, екологічні та економічні збитки, як наслідок їх життєдіяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент **повинен знати:** основні напрямки та мету національної фітосанітарної політики України, головні положення фітосанітарного законодавства нашої країни та їх відповідність міжнародним стандартам.

- методики організації й проведення систематичних обстежень земель сільськогосподарського призначення і земель лісового фонду, пунктів карантину рослин та прилеглої до них території, місць обігу рослин, продуктів рослинного походження та інших об'єктів регулювання;

- методики проведення спеціальних досліджень спільно з вітчизняними організаціями з карантину і захисту рослин та інших країн щодо оцінки відповідності (невідповідності) об'єктів регулювання фітосанітарним правилам;

Магістри **повинні вміти** визначати та обґрунтувати рівень фітосанітарної безпеки відсутніх шкідливих організмів на території нашої держави, а також небезпеку та наслідки занесення шкідливих організмів, що розповсюджені на Україні, на території інших держав, можливість адаптації шкідливих організмів та їх потенційну економічну шкоду.

- використовувати знання і уміння під час проведення інспектування рослин, що ростуть на землях сільськогосподарського призначення, у розсадниках, садах, лісах, відкритому ґрунті, теплицях та в інших місцях, включаючи місця для зберігання, переробки і транспортні засоби для переміщення об'єктів регулювання;

- використовувати професійні спеціалізовані знання та уміння під час запровадження відповідно до законодавства термінових заходів для локалізації та ліквідації карантинних організмів та запобігання їх поширенню;

- виявляти і застосовувати термінові заходи для локалізації та/або ліквідації карантинних організмів з урахуванням фітосанітарного стану, екологічної ситуації і економічної доцільності;
- визначати рівень ризику, прийнятний для зарубіжних країн та зацікавлених партнерів;
- поширювати інформацію у сфері карантину рослин серед населення щодо поширення та ідентифікації відповідних карантинних організмів;
- визначати і застосовувати різні засоби та заходи захисту рослин від шкідливих організмів з урахуванням фітосанітарного стану, прогнозів різної завчасності;
- використовувати спеціалізовані знання під час здійснення державного контролю за виконанням фітосанітарних заходів та використання біологічних об'єктів логічної ситуації і економічної доцільності;
- використовувати знання і уміння під час проведення інспектування рослин, що ростуть на землях сільськогосподарського призначення, у розсадниках, садах, лісах, відкритому ґрунті, теплицях та в інших місцях, включаючи місця для зберігання, переробки і транспортні засоби для переміщення об'єктів регулювання;
- використовувати професійні спеціалізовані знання та уміння під час запровадження відповідно до законодавства термінових заходів для локалізації та ліквідації карантинних організмів та запобігання їх поширенню;

Набуття компетентностей (відповідно до затвердженого Стандарту вищої освіти за спеціальністю 202 «Захист і карантин рослин», затвердженого МОН № 1442 від 22.12.2018

Набуття компетентностей:

загальні компетентності:

ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК02. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

фахові компетентності

СК01. Здатність збирати та аналізувати релевантні дані, включно з аерозондуванням і моніторингом, та аналізувати релевантні компетентності

дані, у тому числі за допомогою сучасних методів аналізу даних і спеціалізованого програмного забезпечення.

СК06. Здатність розробляти комплексні заходи із захисту і карантину рослин для підприємств, установ, організацій усіх форм власності згідно з законодавством ЄС з питань карантину і захисту рослин.

Програмні результати навчання

ПРН05. Обирати, розробляти і застосовувати з урахуванням новітніх досягнень науки і виробництва ефективні методи захисту рослин від шкідливих організмів з використанням інформації щодо фітосанітарного стану, прогнозів, екологічної ситуації і економічної доцільності.

ПРН07. Розробляти сезонні, короткострокові, довгострокові прогнози на підставі даних, особливостей біологічного розвитку, розмноження і поширення шкідливих організмів.

ПРН08. Планувати та управляти науково-дослідними, науково-технічними та/або виробничими проєктами із захисту та карантину рослин і дотичних міждисциплінарних питань, базуючись на усвідомленні сучасних тенденцій розвитку науки, техніки та суспільства.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	ла б	ін д	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовний модуль 1. Ризики, що виникають при експорті вітчизняної продукції														
Тема 1. Проблеми світової таксономії видів. Надання виду статусу «карантинного». Визначення статусу шкідливого організму в регіоні.	12	2	4				6	12	2					10
Тема 2. Доекспортні вимоги до рослинної продукції, вирощуваної в зонах, вільних від шкідливих організмів.	12	2	2				8	12		2				10
Тема 3.	12	2	4				6	12	2					10

Фітосанітарні заходи, спрямовані на збереження статусу зони, вільної від шкідників												
Тема 4. Процес мікроеволюції інвазивного виду. Етапи проходження та акліматизації	12	2	4			6	12		2			10
Тема 5. Біотичні інвазії чужинних організмів	12	2	2			8	12		2			10
Всього за модуль 1	60	10	16			34	60	4	6			50
Змістовний модуль 2. Екологічне та економічне значення шкідливих організмів України для регіонів світу												
Тема 6. Екологічне та економічне значення шкідників зернових, кукурудзи, соняшнику та бобових культур України для країн Європи, Азії та Америки.	15	2	4			9	15	2				13
Тема 7. Екологічне та економічне значення шкідників квітково-декоративних, овочевих, бульб та коренеплодів, технічних культур України для країн Європи, Азії та Америки.	15	3	4			8	15		2			13
Тема 8. Екологічне та економічне значення шкідників ягідних, плодових та цитрусових культур України для країн Європи, Азії та Америки.	15	2	4			9	15	2				13
Тема 9. Екологічне та економічне значення шкідників лісових культур України для країн Європи, Азії та	15	3	2			10	15		2			13

Америци.												
Всього за модуль 2	60	10	14			36	60	4	4			52

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Проблеми світової таксономії видів. Надання виду статусу «карантинного».	4
2	Доекспортні вимоги до рослинної продукції, вирощуваної в зонах, вільних від шкідливих організмів.	2
3	Фітосанітарні заходи, спрямовані на збереження статусу зони, вільної від шкідників	4
4	Процес мікроеволюції інвазивного виду. Етапи проходження та акліматизації	4
5	Біотичні інвазії чужинних організмів	2
6	Екологічне та економічне значення шкідників зернових, кукурудзи, соняшнику та бобових культур України для країн Європи, Азії та Америки.	4
7	Екологічне та економічне значення шкідників квітково-декоративних, овочевих, бульб та коренеплодів, технічних культур України для країн Європи, Азії та Америки.	4
8	Екологічне та економічне значення шкідників ягідних, плодкових та цитрусових культур України для країн Європи, Азії та Америки.	4
9	Екологічне та економічне значення шкідників лісових культур України для країн Європи, Азії та Америки.	2

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методи виявлення та ідентифікації шкідників і хвороб. Систематика, географічне розповсюдження та шкодочинність. Біологічні та морфологічні особливості шкідників. Способи перенесення та розповсюдження. Фітосанітарні заходи.	6
2	Шкідники і хвороби зернових, кукурудзи, які вони пошкоджують та уражують. Аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника хвороби зернових культур в умовах країн Європи, Азії, Америки тощо (за вибором студента)	8
3	Шкідники і хвороби соняшнику: Аналіз можливої	6

	акліматизації одного виду шкідника та одного збудника хвороби соняшнику в умовах країн Європи, Азії, Америки тощо (за вибором студента)	
4	Шкідники і хвороби бобових та культури, які вони уражують. Аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника хвороби бобових культур в умовах країн світу (за вибором студента)	6
5	Шкідники і хвороби технічних та культури, які вони уражують. Аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника хвороби технічних культур в умовах країн світу (за вибором студента)	8
6	Шкідники і хвороби квіткових та культури, які вони уражують. Аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника хвороби квіткових культур в умовах країн світу (за вибором студента)	9
7	Шкідники і хвороби ягідних, плодових та цитрусових і культури, які вони уражують. Аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника хвороби в умовах країн світу (за вибором студента)	8
8	Шкідники і хвороби бульб і коренеплодів та культури, які вони уражують. Аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника хвороби бульб і коренеплодів в умовах країн світу (за вибором студента)	9
9	Шкідники і хвороби лісових культур та види, які вони уражують. Аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника хвороби лісових культур в умовах країн світу (за вибором студента)	10

* - студент самостійно вибирає один вид шкідливого організму з «Переліку регульованих шкідливих організмів» та проводить оцінку фітосанітарного ризику організму

6. Індивідуальні завдання для самостійної роботи

Завдання 1.

Загальна характеристика шкідників і хвороб, їх класифікація, шкодочинність, попередження завезення і вивезення та заходи боротьби.

Методи виявлення та ідентифікації шкідників і хвороб. Систематика, географічне розповсюдження та шкодочинність.

Біологічні та морфологічні особливості шкідників. Способи перенесення та розповсюдження. Фітосанітарні заходи.

Завдання 2.

Шкідники зернових культур.

Шкідники зернових та культури, які вони уражують. Зовнішні ознаки ураження, біологічні та морфологічні особливості розвитку, способи розповсюдження та шкодочинність.

Хлібні клопи, п'явиці та жуки; стеблові хлібні пильщики; злакові попелиці, мухи та цикади; пшеничний трипс; гесенська та чорна пшенична муха; злакова листовійка.

Екологічне та економічне значення шкідників зернових України для країн Європи, Азії та Америки.

Зробити аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника хвороби зернових культур в Україні для інших країн світу (за вибором студента).

Завдання 3.

Шкідники кукурудзи.

Шкідники кукурудзи, зовнішні ознаки ураження, біологічні та морфологічні особливості розвитку, способи розповсюдження та шкодочинність.

Смугаста хлібна блішка; злакові мухи; гесенська муха.

Екологічне та економічне значення шкідників кукурудзи України для країн Європи, Азії та Америки.

Зробити аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника кукурудзи в Україні для інших країн світу (за вибором студента).

Завдання 4.

Шкідники соняшнику.

Шкідники соняшнику, зовнішні ознаки ураження, біологічні та морфологічні особливості розвитку, способи розповсюдження та шкодочинність.

Довгоносики сірий, чорний та південний сірий; мідляк піщаний; цикади; трипси; геліхризова попелиця.

Екологічне та економічне значення шкідників соняшнику України для країн Європи, Азії та Америки.

Зробити аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника соняшника в Україні для інших країн світу (за вибором студента).

Завдання 5.

Шкідники бобових культур.

Шкідники бобових та культури, які вони уражують. Зовнішні ознаки ураження, біологічні та морфологічні особливості розвитку, способи розповсюдження та шкодочинність.

Бульбочкові довгоносики; горохові попелиці, плодожерка, зерноїд та трипс.

Екологічне та економічне значення шкідників бобових України для країн Європи, Азії та Америки.

Зробити аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника бобових в Україні для інших країн світу (за вибором студента).

Завдання 6.

Шкідники технічних культур.

Шкідники технічних та культури, які вони уражують. Зовнішні ознаки ураження, біологічні та морфологічні особливості розвитку, способи розповсюдження та шкодочинність.

Шкідники хмелю: хмельова попелиця; люцерновий довгоносик; павутинний кліщ.

Шкідники льону: льонові блішки; льонова плодожерка і трипс; совка-гама.

Екологічне та економічне значення шкідників технічних культур України для країн Європи, Азії та Америки.

Зробити аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника хмелю, льону в Україні для інших країн світу (за вибором студента).

Завдання 7.

Шкідники квіткових культур.

Шкідники квіткових та культури, які вони уражують. Зовнішні ознаки ураження, біологічні та морфологічні особливості розвитку, способи розповсюдження та шкодочинність.

Трипси; білокрилки;

Екологічне та економічне значення шкідників квіткових України для країн Європи, Азії та Америки.

Зробити аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника квіткових в Україні для інших країн світу (за вибором студента).

Завдання 8.

Шкідники ягідних, плодових культур та цитрусових.

Шкідники ягідних, плодових та цитрусових і культури, які вони уражують. Зовнішні ознаки ураження, біологічні та морфологічні особливості розвитку, способи розповсюдження та шкодочинність.

Шкідники овочевих: капустяні совка, білан, муха, попелиця та міль; хрестоцвіті блішки та клопи; цибулева муха; баштанна попелиця; тютюновий трипс; павутинний кліщ.

Шкідники плодових: кільчастий та непарний шовкопряд; золотогуз; садові довгоносики; яблуневий квіткоїд; листокрутки; мінуючі молі; щитівки та несправжньощитівки; плодожерки; яблуневий плодовий пильщик; червиця в'їдлива; вишнева муха; гронна листокрутка; кліщі.

Екологічне та економічне значення шкідників ягідних, плодових та цитрусових України для країн Європи, Азії та Америки.

Зробити аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника ягідних, плодових, цитрусових в Україні для інших країн світу (за вибором студента).

Завдання 9.

Шкідники бульб та коренеплодів.

Шкідники бульб і коренеплодів та культури, які вони уражують. Зовнішні ознаки ураження, біологічні та морфологічні особливості розвитку, способи розповсюдження та шкодочинність.

Шкідники картоплі: колорадський жук, дротяники.

Шкідники цукрових буряків: звичайний та сірий бурякові довгоносики; бурякові блішки; бурякова мінуюча муха та міль; коренеїд.

Екологічне та економічне значення шкідників бульб та коренеплодів України для країн Європи, Азії та Америки.

Зробити аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника бульб та коренеплодів в Україні для інших країн світу (за вибором студента).

Завдання 10.

Шкідники лісових культур.

Шкідники лісових культур та види, які вони уражують. Зовнішні ознаки ураження, біологічні та морфологічні особливості розвитку, способи розповсюдження та шкодочинність.

Непарний та інші види шовкопрядів; листокрутки; соснова совка; усі види п'ядунів; пильщики; лубоїди.

Екологічне та економічне значення шкідників лісових культур України для країн Європи, Азії та Америки.

Зробити аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника лісових культур в Україні для інших країн світу (за вибором студента).

7. Методи навчання.

Успіх навчання загалом залежить від внутрішньої активності студентів, від характеру їхньої діяльності, то саме характер діяльності, ступінь самостійності та творчості мають бути важливими критеріями у виборі методу.

Пояснювально-ілюстративний метод. Студенти здобувають знання, слухаючи розповідь, лекцію, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник у "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення. Такий метод якнайширше застосовують для передавання значного масиву інформації. Його можна використовувати для викладення й засвоєння фактів, підходів, оцінок, висновків.

Метод проблемного викладення. Використовуючи будь-які джерела й засоби, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Студенти стають ніби свідками і співучасниками наукового пошуку.

Частково-пошуковий, або евристичний метод. Його суть - в організації активного пошуку розв'язання висунутих педагогом (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює педагог або самі студенти на основі роботи над програмами (зокрема й комп'ютерними) та з навчальними посібниками. Такий метод, один з різновидів якого є евристична бесіда, - перевірений спосіб активізації мислення, спонукання до пізнання.

Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу ті, кого навчають, самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри та виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук.

8. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- захист лабораторних та практичних робіт;
- інші види.

9. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.
- інші види.

10.Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- командні проєкти;
- реферати, есе;
- захист лабораторних та практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах
- інші види.

11.Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

ЗРАЗОК ТЕСТОВОГО ЗАВДАННЯ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС Магістр спеціальність <u>202 Захист і</u> <u>карантин рослин</u> <u>ОПЦ</u> <u>Карантин рослин</u>	Кафедра <u>Ентомології,</u> <u>інтегрованого</u> <u>захисту та</u> <u>карантину рослин</u> 2023-2024 н. р.	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни Шкідливі організми України у міжнародній фітосанітарії	Затверджую Зав. кафедри <hr/> (підпис) <u>Доля М.М.</u> «__» _____ 2023р.

Тестові завдання

(максимальна оцінка 10 балів)

Варіант № 2

Питання 1. Що таке “Перелік карантинних шкідливих організмів”.

- 1 офіційний державний документ;
- 2 б) документ, що визначає види, відсутні на території України;
- 3 офіційний державний документ, яким визначається карантинний статус шкідників, хвороб рослин та бур’янів, що підпадають під карантинні обмеження;
- 4 визначає види, обмежено-поширені на території України;
- 5 погоджується з Президентом УААН та затверджується міністром АПК;

Питання 2. Назвати способи розповсюдження шкідливих організмів.

- 1 водою;
- 2 вітром;
- 3 посадковим матеріалом;
- 4 одягом, взуттям, знаряддями праці;
- 5 посадковим матеріалом, одягом, взуттям, знаряддями праці.

Питання 3. Назвати види трипсів, які є не карантинними.

- 1 оранжерейний;
- 2 тютюновий;
- 3 західний квітковий;
- 4 жовтий;
- 5 драценовий

Питання 4. Назвати фітосанітарні заходи щодо попередження поширення бактеріальних хвороб.

- 1 заборона завезення рослинного матеріалу із районів розповсюдження шкідника;
- 2 проведення профілактичних заходів;
- 3 при виявленні захворювання усі рослини підлягають негайному знищенню;
- 4 жоден із вище наведених заходів.
- 5 усі вище наведені заходи;

Питання 5. Вогнища віспи слив на території України виявлені у областях:

- 1 Закарпатській, Львівській, Чернівецькій, Одеській, Тернопільській, АР Крим;
- 2 Донецькій, Харківській, Запоріжській, АР Крим;
- 3 Волинській, Рівненській, Івано-Франківській, Тернопільській;
- 4 Закарпатській, Чернівецькій, Херсонській, Миколаївській.

Питання 6. На якій стадії і де зберігається золотиста картопляна нематода.

- 1 в ґрунті у стадії цисти;
- 2 в бульбах у стадії цисти;
- 3 в ґрунті у стадії личинки;
- 4 в бульбах у стадії личинки;
- 5 в ґрунті на стадії дорослої особини.

Питання 7. З якими жуками пов'язане розповсюдження соснової стовбурової нематоди.

- 1 вусачами роду Монохамус;
- 2 азіатським вусачем;
- 3 великим модриновим вусачем;
- 4 короїдами роду Ips;
- 5 златками.

Питання 8. Карантинними називають бур'яни:

- 1 занесені із інших ботаніко-географічних областей ;
- 2 особливо шкодочинні адвентивні бур'яни;
- 3 які вирізняються високою шкідливістю;
- 4 особливо шкодочинні адвентивні бур'яни, які відсутні на території країни або мають обмежене поширення в ареалі та регулюються спеціальними заходами;
- 5 особливо шкодочинні адвентивні бур'яни, які засмічують урожай і погіршують його якість, токсичні для тварин, негативно впливають на здоров'я людей.

Питання 9. З якого континенту походить більшість карантинних бур'янів.

- 1 Азії;
- 2 Північної Америки;
- 3 Південної Америки;
- 4 Європи;
- 5 Австралії.

Питання 10. Де паразитують стриги

- 1 на кореневій системі;
- 2 на листках;
- 3 на стеблах;
- 4 на квітках;
- 5 на усіх органах рослин.

Екзаменаційні завдання

11. Назвати фітосанітарні заходи, що можуть бути застосовані до продукції рослинного походження: плодової. Перерахуйте цю продукцію та вкажіть, які карантинні шкідливі організми на якій стадії розвитку можуть потрапити на територію країн ЄС. Назвіть головні ознаки пошкодження (зараження, засмічення) цими видами.

12. Скласти повідомлення про виявлення середземноморської плодової мухи

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Навчально-методичне забезпечення

1. Сикало О.О., Чернега Т.О. Шкідливі організми України у міжнародній фітосанітарії, 2019. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів
2. Сикало О.О., Чернега Т.О., Дащенко А.В. Нормативні документи, що використовуються при викладанні дисциплін спеціальності «Захист і карантин рослин». – 2016. -346с.
3. Закон України «Про карантин рослин», прийнятий Верховною Радою України 30 червня 1993 р. № 3348-ХІІ. Остання редакція закону.
4. FAO elearning Academy. Phytosanitary Export Certification System. Режим доступу: <https://elearning.fao.org/course/view.php?id=860>
5. Export Certification. A guide to export certification for national plant protection organizations. Режим доступу: <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/32807529-5e05-4eee-b9d6-9a4abd0d8af6/content>

Додаткова література

1. Глосарій фітосанітарних термінів, Додаток № 1: Керівництво за інтерпретацією і застосуванням концепції офіційної боротьби з регульованими шкідливими організмами, 2001 .FAO, Рим .
2. ISPM №2: Структура аналізу фітосанітарного ризику, 2007. Rome, IPPC, FAO.
3. ISPM №11: Аналіз фітосанітарного ризику для карантинних шкідливих організмів, аналіз ризику для навколишнього середовища та ризику, що надається живими модифікованими організмами, 2004. Rome, IPPC, FAO.
4. ISPM № 21: Аналіз фітосанітарного ризику для регульованих карантинних шкідливих організмів, 2004. Rome, IPPC, FAO.
5. Міжнародна конвенція із захисту рослин, 1997 .FAO, Рим
// https://www.eppo.int/ABOUT_EPPO/convention/EPPO_Conv_ru.pdf
6. МСФЗ № 1. Фітосанітарні принципи карантину та захисту рослин і застосування фітосанітарних заходів у міжнародній торгівлі, 2006. FAO, Рим.
7. Пилипенко Л.А., Кудіна Ж.Д., Мар'юшкіна В.Я., Устінова А.Ф., Сикало О.О., Філатова Н.К., Демянець Н.А., Ярошенко Л.М. Аналіз фітосанітарного ризику в Україні. – К.: Колобіг, 2011. – 34с.
8. Конвенція про біологічному розмаїтті [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.cbd.int/doc/legal/cbd-ru.pdf>. Заголовок з екрану.
9. ЕОКЗР (2011) Стандарт ЕОКЗР РМ 1/2 (8). «Переліки ЄОКЗР А1 та А2 шкідливих організмів, рекомендованих для регулювання як карантинні

шкідливі організми». У кн.: "Стандарти ЄОКЗР серії РМ 1 - Загальні фітосанітарні заходи", стор.5-17, ЄОКЗР, Париж (Франція).

10. FAO. 2024. Phytosanitary procedures for seed certification. APPPC Regional Implementation Guidance, No.1. Bangkok.

Режим доступу: <https://openknowledge.fao.org/server/api/core/bitstreams/10c86d81-56d6-4d3c-bf67-f176c11532f3/content>

Оглядові ресурси:

1. Європейська організація з карантину і захисту рослин (ЄОКЗР) –
Режим доступу: https://www.eppo.int/RESOURCES/eppo_standards
2. Режим доступу: – Режим доступу: <https://www.eppo.int/index>
3. FAO – Режим доступу: <https://www.ippc.int/ru/publications/76/> ;
4. Сайт Держпродспоживслужби України –
Режим доступу: <https://dpss.gov.ua/>
5. Фітосанітарія, контроль у сфері насінництва та розсадництва [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dpss.gov.ua/fitosanitariya-kontrol-u-sferi-nasinnictva-ta-rozsadnictva>
6. Міністерство аграрної політики та продовольства –
Режим доступу: <https://minagro.gov.ua/ua>
7. Міністерство захисту довкілля та навколишнього середовища –
Режим доступу: <https://mepr.gov.ua/>
8. Державний реєстр пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні [Електронний ресурс] –
Режим доступу: <https://mepr.gov.ua/content/derzhavniy-reestr-pesticidiv-i-agrohimikativ-dozvolenih-do-vikoristannya-v-ukraini-dopovnennya-z-01012017-zgidno-vimog-postanovi-kabinetu-ministriv-ukraini-vid-21112007--1328.html>
9. ПЕРЕЛІК регульованих шкідливих організмів [Електронний ресурс] –
Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-19#Text>
10. ПОРЯДОК офіційного встановлення та/або підтримання статусу місця виробництва або виробничої ділянки, вільних від регульованих шкідливих організмів, позбавлення такого статусу, його поновлення та інші умови офіційного встановлення місця виробництва або виробничої ділянки [Електронний ресурс] –
Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/RE36152.html

11. Діагностичні протоколи –

Режим доступу: https://www.eppo.int/RESOURCES/eppo_standards/pm7_diagnostics

12. Стандарти з аналізу фітосанітарного ризику –

Режим доступу: https://www.eppo.int/ACTIVITIES/plant_quarantine/practises